

Univerzita Pardubice, Dopravní fakulta Jana Pernera

Oponentský posudek diplomové práce

Název diplomové práce: Posouzení širších ekonomických přínosů vysokorychlostní tratě pro město Pardubice
Autor práce: Bc. Martina Jirounková, DiS.
Oponent: Ing. Ondřej Miffek, Ph.D.

Hodnocení práce

Přístup studenta k zadanému úkolu, zvolený postup řešení z hlediska současných metod:

Autorka práce svůj metodický přístup popsala jen velmi okrajově a v řadě případů je nutné ho spíše vytušit, což představuje pro oponenta velmi náročný přístup. Stanovení cíle je jasné, nicméně způsoby jeho dosažení, resp. nedosažení nejsou dostatečně kvalitně a podrobně popsány, což se následně také promítá do kvality dílčích výstupů. Za ne zcela dostatečné považuje oponent způsob postupu řešení v souvislosti s první částí cíle (a jeho faktickou nesplnitelností), což autorka měla tušit nejpozději v době zpracování práce a vypořádat se s touto skutečností lépe. Pokud jde o použité metody, spatřuje oponent jistou mírou neznalosti správného použití zejména metod v oblasti analýzy, zatímco deskriptivní část práce lze označit z hlediska postupů a použitých metod za uspokojující. Oponent by v práci uvítal podrobnější a rozsáhlejší analytické práce včetně kritické diskuse a hledání souvislostí, které jsou často jen naznačeny, či zcela chybí. Obecně lze konstatovat, že celkový přístup je udržitelný, nicméně vykazuje dílčí nedostatky a vady, které by se měly projevit v celkovém hodnocení práce.

Dosažené výsledky, jejich správnost a možnost praktického využití:

Z hlediska dosažených výsledků nelze práci hodnotit jako zcela jasnou a přínosnou. Části cíle práce nebylo dosaženo z objektivních důvodů, nicméně i zde bylo možné předpokládaný výsledek vyřešit alespoň dílčím náhradním řešením (viz otázka číslo 3). V rámci druhé části naplnění cíle sice autorka dosahuje konkrétních výsledků, nicméně přístup k jejich definování a obhajobě nepovažuje oponent za zcela jasný a validita takových výsledků není úplná. Autorka bohužel opomíjí celou řadu souvislostí a především v práci absentuje řada dílčích nutných argumentací, které by uvedené výsledky obhájily, ale často i vysvětlily. Z toho důvodu není ani jednoznačné, že by uvedené výsledky mohly bez dalšího posloužit v rámci praktického využití.

Jak práce odpovídá normám, zákonným ustanovením a předpisům:

Oponent neměl k dispozici výsledky srovnání textu v rámci plagiátorských programů, nicméně předpokládá, že práce byla tomuto srovnání podrobena a je v současné podobě vyhovující. Oponent dále nemá připomínky ke způsobu zpracování, normy a další předpisy jsou dle názoru oponenta dodrženy a oponent má spíše připomínky k výběru některých zdrojů a faktické práci s těmito zdroji.

Formální náležitosti (přehlednost, úprava apod.):

Práce je po formální stránce zpracována v požadované podobě a oponent k tomuto nemá zásadní výhrady. Nicméně práce na několika místech obsahuje určité nelogičnosti, které by podrobná kontrola třetí osobou asi patrně pomohla odstranit. Jde však z hlediska celkového rozsahu práce o marginální nedostatky.

Obsahuje práce originální řešení vhodné pro autorské osvědčení, patent apod.? NE

Připomínky a dotazy k práci:

Autorka práce předkládá diplomovou práci na téma, které v sobě skýtá výrazný analytický potenciál, který ovšem autorka nevyužívá. Poměrně masivní literární rešerše je zpracována kvalitně a až na drobnosti ji nelze nic zásadního vytknout. O poznání horší je ovšem situace v praktické části.

Autorka si v cíli práce stanovila na základě analýzy zhodnotit širší ekonomické přínosy, které vzniknou výstavbou vysokorychlostní tratě ve městě Pardubice a navrhnout změny, které by zanalyzované ekonomické ukazatele do budoucna v rámci rozvoje města Pardubice podpořily.

Reálně ovšem autorka provedla primárně deskripci. Podstatou analýzy je prostřednictvím dekompozice celku identifikovat vlastnosti, podstatu a zákonitosti zkoumaného jevu či veličiny. Toho je ovšem v práci bohužel poskrovnu.

Oponent práce je zvyklý u práce takového charakteru pracovat nejen s podrobným vymezením cíle, ale také metodického postupu, kterým autorka chce stanoveného cíle, resp. cílů či dílčích cílů dosáhnout.

Nicméně lze respektovat, že autorka tuto část pojala jiným způsobem, byť to v konečném důsledku je na škodu nejen přehlednosti a ověřitelnosti postupů, ale také kvalitě práce, protože autorka v řadě případů volí postupy, které se nezdají logické, resp. není zjevné, proč jsou použity.

V rámci rešeršní části lze ocenit, že většina důležitých témat pro dané téma je zahrnuta, vytknout však lze poměrně úzký okruh citované, resp. použité literatury. Pro problematiku širších ekonomických přínosů, resp. její popis a charakteristiku, je pak použita v podstatě výhradně metodika TAG, resp. zpráva Deloitte.

V tomto případě se však autorka měla zaměřit i na alternativní způsoby hodnocení a případně odůvodnění toho, proč pouze a jen metodika TAG je jediná správná. Důležitost tohoto faktu se později jednoznačně ukazuje v praktické části.

Naprosto zásadní pochybení ve smyslu správného metodického postupu je používání zdrojů, jako jsou blogy politiků, jako relevantní zdroj. Při veškeré úctě k panu poslanci Kolovratníkovi, jeho blog opravdu není zdrojem pro takový typ informací, které autorka prezentuje a které jsou navíc zprostředkovanými informacemi oficiálních institucí.

Nad rámec výše uvedeného oponent nemůže opomenout autorku upozornit na skutečnost, že Mott MacDonald je název renomované poradenské společnosti a nikoliv člověka s tímto jménem a skloňování části názvu společnosti nepůsobí profesionálně. Obdobně nepatřičně pak působí některé výrazy (např. ČR se PYŠNÍ jednou z nejhustších sítí), které do práce tohoto charakteru nepatří.

Druhá kapitola nazvaná analýza současného stavu na svém začátku obsahuje charakteristiku Správy železnic a železniční dopravní infrastruktury, která věcně patří spíše do první kapitoly. U popisu infrastruktury je navíc velkou otázkou, zda takový popis je pro danou práci potřebný.

Obdobně subkapitola věnovaná širším ekonomickým vztahům je deskriptivní, nikoliv analytická, což neodpovídá avizovanému zaměření kapitoly.

Za odstrašující příklad nepochopení časových řad lze označit kapitoly 2.4 a 2.5. Ačkoliv oponent chápe úmysly autorky, zvolený metodický přístup svědčí o velmi slabé teoretické výbavě autorky v této oblasti. Za prvé je nutné zdůraznit, že časové řady lze analyzovat nejen lineární funkcí, naopak u řady zkoumaných veličin je patrné, že zvolení lineární funkce je více než nevhodné. Zásadním nedostatkem je také absence vyjádření pravděpodobnosti a tedy i relevance vyjádřené funkce, která je tak neznámá a bez tohoto zásadního údaje vůbec nelze uvádět závěry, které autorka činí.

Pokud jde o původní konstatování oponenta, příkladem může být například hodnocení trendu u nezaměstnanosti, kde autorka konstatuje klesající tendenci i prognózu (ponechme stranou, že prodloužení lineární funkce nelze označit jako prognózu v tomto slova smyslu bez dalšího), nicméně již po dvou časových obdobích (tedy v roce 2022) by se podle tohoto trendu dostala míra nezaměstnanosti do záporných hodnot, což je věcný nesmysl a když nic jiného, toto by mělo autorku doslova trknout.

Přes veškerou snahu není oponent schopen rozklíčovat kapitolu 2.6. Ponechme stranou výše zmíněné připomínky k časovým řadám a trendovým funkcím, nicméně nelze nijak určit, jak autorka zvolila prioritní oblasti. Zde se projevuje výše zmíněná nedostatečnost v metodické oblasti. Tabulka na straně 58 tak fakticky tvoří shluk oblastí, kterým se autorka chce dále věnovat bez toho, aniž by bylo jasné a zřejmé, proč byly zvoleny právě tyto, na základě jakého klíče a především proč je toto vlastně v práci vůbec uvedeno.

Statistická deskripce (to fakticky autorka činí) je sice dobrým základem pro provedené skutečné analýzy, nicméně ta již chybí, nebo je zmíněna pouze vágními formulacemi (často nepřesnými), které svědčí o tom, že autorka nezískala o podmínkách a situaci dostatečně hluboké znalosti a tím pádem nebyla schopna vyjádřit, pochopit a interpretovat správně souvislosti.

Obdobně kriticky se lze vyjádřit k provedené predikci, resp. prognóze. Autorka zde využívá metody, přičemž bez hlubší souvislosti a interpretace s nimi nemůže pracovat a především není schopna identifikovat, že sice metody použila správně, ale bohužel použila špatné metody, resp. metody které nejsou schopny zobrazit reálný výsledek. Odhadovat vývoj nezaměstnanosti pouze a výhradně na základě trendu, který ještě navíc cyklicky kolísá má velmi nízkou vypovídací schopnost a fakticky to pouze znamená, že autorka vypočte pouze číslo, které nemá žádný reálný význam, k čemuž by v kritické diskusi bezpochyby sama musela dojít.

Ponechme stranou samotnou koncepci kapitoly 3, protože jde zjevně o určité náhradní řešení vzhledem k absenci kvantifikace širších ekonomických přínosů. Oponent tento postup autorky respektuje, nicméně je nucen jej podrobit kritickému zkoumání.

V oblasti bytové výstavby se autorka zaměřuje na přípravu či realizaci několika stavebních projektů. Pouze velmi okrajově se autorka dotýká veřejné infrastruktury, která má na kvalitu života a tedy sklon lidí bydlet v místě zásadní vliv. Faktickou chybou je také skutečnost, že se daná problematika řeší na úrovni kraje, přičemž do hodnocení dopadů výstavby VRT se zastávkou v Pardubicích, zahrnovat posouzení i ve vztahu například k vysoce okrajovým částem kraje, není moc rozumné.

Pokud autorka následně pracuje s projekty v Pardubicích, je předchozí odstavec více než aktuální. Proto by ona analýza měla být vztahena právě k Pardubicím, kde může být situace odlišná a tudíž i její závěry či domněnky nemusí být správné.

Vypořádat se s problematikou bydlení pouze přes bytovou výstavbu a tu řešit seznamem vhodných developerských projektů je nedostatečné. Řešení přeci může spočívat i v zefektivnění lokální dopravy, která umožní bydlet mimo město a přitom „ve městě“, zásadním faktorem je pak otázka veřejné infrastruktury, bez které nelze kvalitního bydlení dosáhnout atd.

Oblast turismu obsahuje opět určitý pelmel přání a domněnek autorky, což by v takové práci mělo být zpracováno o poznání kvalitněji. Autorka například tvrdí, že Pardubice mají ideální polohu pro konání sjezdů, veletrhů či konferencí a tak navrhuje vybudování veletržního areálu. Přitom ale vůbec není jasné, jak k tomu autorka došla a jak si to představuje, o absenci alespoň základní analýzy potřeb a trhu (samotná myšlenka je podle oponenta úplně zcestná, o čemž svědčí problémy víceméně všech provozovatelů obdobných areálů nejen u nás, ale v celém regionu) nemluvě. Nicméně subjektivní názor oponenta nehraje roli, roli hraje absence argumentů ze strany autorky.

Zcela mimo realitu je podle oponenta hodnocení problematiky letiště v Pardubicích, kde autorka prezentuje názory bez alespoň elementární argumentace a vůbec není jasné, proč by to podle autorky mohlo fungovat. Ostatně tato skutečnost se táhne všemi dílčími kapitolami, kdy autorka navrhuje jakási obecná řešení bez jakékoliv argumentace, analýzy potřebnosti a prověření alespoň elementárních faktů ve vztahu k dané lokalitě či regionu.

V části věnované zaměstnanosti se pak znovu projevuje již dříve zmíněna metodická nedostatečnost, kdy autorka chce nadále zvyšovat zaměstnanost, ačkoliv hodnota míry nezaměstnanosti už nemá kam klesat. Zrovna v této oblasti by například zajímavou analytickou oblastí mohla být otázka strukturálních změn, zvyšování přidané hodnoty na zaměstnance a tím pádem i regionálního HDP. Toto však zůstává téměř opomenuto a přitom by to měl být jeden z nejvýznamnějších potenciálních příspěvků propojení regionu prostřednictvím VRT s okolním Světem.

Čtvrtá kapitola pak obsahuje zhodnocení navržených řešení. Zde se projevu opět slabší analytické a především argumentační schopnosti autorky. Například tabulka na straně 70 zůstává bez vysvětlení toho, proč autorka tvrdí, co tvrdí. Vyloženě bizarně pak působí tabulka na straně 75, kde podle autorky na navýšení osobní a nákladní letecké dopravy mají zákazníci malý vliv. Těžko si takovou situaci v tržní ekonomice představit, natož ji vyslovit.

Zásadním problémem práce je pak subkapitola 4.6, v rámci které mělo dojít ke kvantifikaci a ocenění širších ekonomických vztahů. Autorka zde popisuje metodický postup, což patří do jiné části práce a omezuje se na konstatování, že pro danou kvantifikaci nejsou dostupné vstupy. Oponent toto konstatování nerozporuje, nicméně v takovém případě autorka měla hledat jiné způsoby k naplnění stanoveného cíle. Přejít cíl práce konstatováním, že ho nelze dosáhnout, pak nutí oponenta položit otázku, jak se v dané problematice autorka skutečně orientuje, protože toto měla vědět již na začátku, kdy si cíl stanovila, nebo alespoň v průběhu práce, kdy ještě mohla cíl upravit či změnit.

Autorka je tak nucena s odvoláním na zahraniční studie (nicméně jejich výčet a závěry v dostatečném počtu chybí) deklarovat závěry obecně a na základě jiných textů a nikoliv na základě vlastního přínosu prostřednictvím vlastní přidané hodnoty.

Cíl práce byl naplněn alespoň ve své části týkající se návrhu změn, nicméně zde se bohužel ukazuje velmi slabá logická linka, kterou lze v práci autorky sledovat a učiněné závěry jsou tak opět velmi obecné a nedostatečně odůvodněné.

Oponent musí vyjádřit lítost nad tím, že autorka sice zpracovala poměrně robustní práci na zajímavé téma, ale absolutně nevyužila potenciál toho, co zpracovala ve rešeršní rovině a absolutně rezignovala na hledání souvislostí, resp. pokud už některé identifikovala, z důvodů slabé znalosti prostředí je nedokázala správně identifikovat či interpretovat.

Díky výše uvedenému lze považovat naplnění stanoveného cíle pouze za částečné, byť bylo možné, aby práce byla doplněna o dostatečně kvalitní diskusi, která by pomohla identifikovat souvislosti, podstatu a zákonitosti zkoumaného jevu a nahradit část, kterou nebylo možné zpracovat.

Z výše uvedených důvodů nemůže oponent hodnotit práci lépe, než jako velmi dobrou až dobrou.

Na straně 70 autorka uvádí, že vliv lidí žijících v okolí má na bytovou výstavbu malý vliv. Z reálného života však víme, že právě tyto lidé společně s různými spolky umí velmi efektivně zabránit či dlouhodobě takovou výstavbu blokovat. Mohla by autorka odůvodnit své tvrzení o malém vlivu lidí žijících v okolí na bytovou výstavbu?

Otázka číslo 2

Autorka na straně 65 uvádí: „HDP Pardubického kraje bylo v roce 2020 celkem 228 316 mil. Kč (...) Dle rovnice trendu bylo zjištěno, že HDP Pardubického kraje je rostoucí a budoucí prognóza na následující období také, přičemž od roku 2010 průměrně roste o 78 816 milionů Kč.“ Mohla by autorka vysvětlit, jak je možné, že HDP průměrně roste od roku 2010 o 78 miliard ročně a přesto v roce 2020 činí pouze 228 miliard Kč?

Otázka číslo 3

Může autorka alespoň odhadnout základní rysy a objem širších efektů na alespoň 1 zvoleném příkladu ze zahraničí (město či lokalita podobné velikosti s podobnou socio-ekonomickou strukturou, geografickou polohou uvnitř státu apod. jako mají Pardubice), na které se v závěru odvolává? Odpověď na tuto otázku by mohla alespoň částečně nahradit nezpracovanou část práce a v případě uspokojivé odpovědi vést k hodnocení práce alespoň v rozsahu velmi dobře.

Práci klasifikuji stupněm: D - velmi dobře minus

V Praze dne 29. 5. 2022

.....
Ondřej Miffek